

Nógvir ótroyttir møguleikar — ein teirra er:

Kunnu framleiða dýr skinn við bíligum slógvi frá svartkjafti

Tað kom nógv áhugavert fram í fyrilestrunum á fundunum í Læraraskúlahöllini um fiskivinnu og framtíðar møguleikar í síðstu viku. Robert Poulsen, frá Fiskasøluni greiddi frá góðsking av fiski og møguleikar fyrri betri útnyttan av fiskaúrdráttum. Hann kom í hesum sambandi eisini inn á spurningin við pelsdjóraalind.

Her visir seg at vera ein møguleiki at fáa eina heilt nýggja vinnu í gongd í Føroyum. Tann stóra nøgd av slógvi, sum fer at vera til taks, tá okkara svartkjafta vinna er útbygd, kann nýtast sum fódur til at ala pelsdjór. Vit prenta her innleggið hjá Robert Poulsen.

Orðið góðsking hevur verið nógv frammi tey seinastu árin. Tað hevur verið framhildið, at góðsking vil færa arbeiði og virðisøking við sær, og ein fær ta fatan av tí, sum verður ført fram, at eingin góðsking fer fram á teimum føroysku fiskavirkjunum, sum nú er.

Fyrst og fremst eiga vit at royna at gera okkum greitt, hvør týðningur skal leggjast í orðið í samband við matvørur.

Ein góðska matvøra er, eftir mínum tykki, ein vøra, sum kemur fram frá framleiðara til smásøluhúð og institútionssliðið t. d. matarhallir, skúlaokkar og tilíkt í óbroyttum líki. Hin vegin er ein ógóðskað vøra ein vøra, ið á ídnaðarstigi verður nýtt sum rævni, t. d. flakablokkur, ið verður uppsagaður og í mongum førum eisini raspaður.

Gjøgnum tey seinastu 10 árin hevur høvuðsdenturin verið lagdur á at nýmótansgera flakalidnaðin og innanfyri tann karmin at framleiða eina háverduga vøru, har eginleikarnir í fisi

inam sjálvum koma til sín rætt. Besta dømi um hetta er okkara 5 lbs. pakningur, sum verður tilfluttur til USA, og har prisurin í lotuni liggur umleið 40% omanfyri eina blokkpakkaða vøru.

Eitt annað dømi er toska- og hýsuflakið vit framleiða til ta ensku detailketuna Marks & Spencer, har vørugóðskan er av avgerandi týðningi og tessvegna ringt hjá øðrum við vánaligari ráverugóðsku og vánaligari stýring at eftirgera. Hetta eru dømi um framleiðslu av góðskari vøru beinleiðis burtúr fyrsta floks rævni, har ein prispremia er innbygd.

Somu krøv

Eitt annað eg vil nevna her, er, at vit í Føroyum í dag hava eina 20 flakavirkir, men okkara keyparar meta vøruna, sum um hon kemur frá einum framleiðara. Hetta ber í sær, at vørn má uppfylla somu krøv, uttan mun til frá hvørjum flakavirki hon kemur, og uttan mun til,

um ráverugrundarlagið fyrri virkið er smærri bátar, sum gera stuttar túrar, ella stórir bátar, sum eru úti upp til 2 og 3 vikur. Á hesum øki eru vit nú væl fyrri og er hetta eisini ein neyðug fortreyt fyrri at kunna gerast framleiðari av einari lidnari vøru beinleiðis, ella við einari hálvliðnari vøru sum millumlið.

Saltfiskurin

Taka vit saltfiskin, so má hann koma inn undir heitið: ein marknaðarliðug vøra, sjálvt um tað er nóg so langur vegur frá saltfiskinum til eitt liðugt máltilt, men mynstrið er tað, at húsmodurin fer á marknaðin har ein hópur av specialiseraðum matvørubodum eru og keypir tað henni nýtist til tað dagliga húshaldandið. Har keypir hon m. a. sin saltfisk, antin heilan ella parteraðan og kanska eisini útvatnaðan.

Hetta at keypa inn á hendan hátt er ein livsstílur, sum

Robert Poulsen frá Fiskasøluni, her í miðjuni, segði m. a., at eitt miðvist arbeiði eigur at verða gjørt fyrri at útvikla nýggjar vørur. Á myndini eru annars: Olaf Olsen til vinstru, aftanfyri, Arni Joensen og til høgru Birgir Danielsen

er ógvuliga inngrógvinn og tað ganga helst ættarlið, aðrenn mynstrið verður sum t. d. í USA, har húsmodurin keypir inn í einum supermarknaði og væl at merkja, næstan bert lidnar vørur sum litil og eingin ómakur stendst av at tilboreiða. Men til ta tíð vil saltfiskurin verða at meta sum ein hálvliðug vøra.

Toskur, hýsa og upsi

Vit framleiða eina 2.000 tons av saltaðum upsaflokkum. Hetta er ein hálvliðug vøra, sum inngongur í Tysklandi í framleiðslu av tí teir rópa seelach. Hetta er ein nýggj framleiðsla fyrri okkum. Her eru vit sostatt vorðin leverandørar av eini ráveru til tann tyska fiskalidnaðin.

Toska- og hýsuflakið kann takast undir einum. Her er tað so, at tann feskasti og best hagreiði fiskurin verður arbeiðdur beinleiðis til eina háverduga lidna vøru, meðan miðalgóðskan verður pakkað í blokk, sum er ein hálvliðug vøra.

Viðvikjandi upsanum er stoðan tann, at burtursæð frá teimum saltaðu flokkunum eg beint nú havi nevnt, fer alt í blokk og verður hesin blokkur nýttur av teimum stóru internationalu feløgum sum rævni í framleiðsluni av fiskapinnum og onvklárum gratangvørum. Vegna tí dimma litinum verður upsin aloftast fjaldur við raspi ella sauce. Eg kann nevna, at vit í 1976 útfluttu fyrri 10 mill. kr. í upsavørur, so tað er ein 10 faldan uppá 4 ár.

Kalvi — laksur

Svartkalvi, tað er nú ikki nekur stór nøgd, men tað er eitt dømi um eina hálvliðna vøru. Hesin fiskur verður vanligja heitroyktur og seldur sum so í fiskum líki, so hetta er nakað at neyvan kunnu fara inn í vegna okkara geografisku placering. Nakað verður kortini gravað ella kaldroykt og síðani fryst.

Kalvi verður — í flest øllum førum sagaður sundur í kotelittir og verða í lotuni royndir gjørdar at selja eina slíka vøru.

Taka vit rækjurnar og somuleiðis jakupsskel, eru

hetta dømi um lidnar vørur.

Laksurin, sum er vorðin ein nóg so tíðandi táttur í føroyskari fiskivinnu, og sum vónandi fer at fáa uppافتur størri týðning vegna laksalings, er dømi um hálvliðna vøru, av tí, at hann í flestum førum verður nýttur sum rævni til roykingar.

Hemari verður í høvuðsheitinum nýttur sum rævni til heilkonserver í Suður-europa.

Havsbrún í Fuglafirði hevur í umbúna at gera royndir við at útvikla fódur til laks og sil burtúr sila-mjøl.

Ein byrging verður legd út í summar á Skálafirðinum, har fódursroyndir av laks og silum fara at vera gjødar fyrri at fylgja trivna- og vakstrarlagi.

Serkeður maður e settur

Samlað slógvframleiðsla 45.000 tons.
Fóður pr. skinn 60/65 kg. herav 70% fiskur.
Svarandi til 1.000.000 skinn/ár.

Invest. í hálvtek og búr	kr.	900 pr. tik
Invest. í kvidna tik	kr.	600 pr. tik
		kr. 1.500 pr. tik
sum í meðal gevur 4 skinn invest. pr. skinn		kr. 375
Skinnsprisur 1981		kr. 205
Fóður kr. 90.		
Arbeidsløn 120.000 : 3	kr. 40	
Pelsing kr. 15.		
Rentur + avdr. 20% av 375 kr. 75	kr.	220
		kr. 815

1.000.000 : 3.000 = 335 persónar í arbeiði.
Eksportvirði 205 mill. kr.

Hetta sýnir, at minkaframleiðslan heist kann gerast ein lønandi vinna í Føroyum um figgingin er lagalig í byrjanini.

Fóðrið atti at verið biligari í Føroyum enn í Danmark av tí at frysting slepst partvis undan og tað kostar eina 20/25 øyru pr. kg. at flyta vøruna úr Føroyum til Danmarkar. Ein fyrimunur er eisini at hetta er ein lítill importkrevjandi vinna.

Ein ungur idnaður

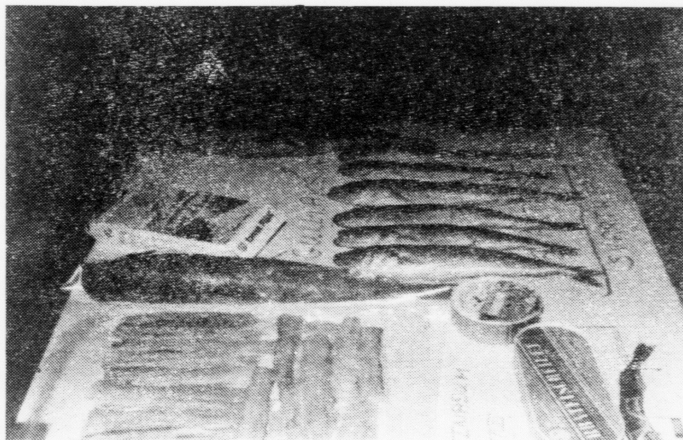
At enda vil eg siga, at flakalidnaðurin í Føroyum er ein ungur idnaður, og at tað er neyðugt í uppbyggingar-

at standa fyrri útviklingararbeiðinum og fódurroyndunum. Hetta kann hugsað at gerast ein útflutningsvøra.

Slógv/minkaframleiðsla

Slógvframleiðslan til pelsdjórafóður er vaksn ómetaliga nógv tey seinastu árin og hevur hon verið eitt munandi iskoyti samanborið við mjølfarmleiðslu, umframt at frysting av slógvinum hevur fært við sær, at flakavirkini eru vorðin nógv meira nossli.

Um ein fyrstistillar sær ein minkalidna í Føroyum, havi eg roynt at geva eina mynd av teimum dónsku umstøðunum í dag. Tað sæst í hesum yvirlitinum.

Á myndini siggja vit tvey fiskaslag, sum møguliga fáa stóran týðning fyrri Føroyar í framtíðini. Til høgru svartkjaftur og til vinstru gulllaksur. Annars siggjast svartkjaftflek og ymsar dósir við svartkjaftvørum